

ἃ λένε φωνὴν καὶ τυρὶν καὶ ἀππάρ. ν αἰτία δὲν εἶναι ἢ καθαρεύουσα, γὰρ τὸν κ. Σκιᾶ ὅμως εἶναι λόγος σπουδαῖος νὰ συμπεραίνει πὺς βρέχει ἐπειδὴ βλέπει ράβδον νὰ ξεκουράζεται σὲ μιὰ γωνιά. Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ δὲ σταματᾷ ὁ κ. Σκιᾶς. — ἂν καὶ τὸ ζήτημα τέλειωσε κ' ἡ «ἀλίαν ἐπιπόλαιος γνώσις» τοῦ ἐπικριτῆ «τρανώς» καὶ αὐτὴ ἀποδείχτηκε ὅπως ὅλα τᾶλλα. Γράφοντας ἀκόμα ὅτι καὶ στὴν κοινὴ δημοτικὴ μιὰ παροιμία «τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει» «οὕτω μετὰ τοῦ ν προφέρεται ὡς μυριάκις ἔχω ἀκούσει», με φτερὰ ἔπειτα τὴν παρατήρησιν αὐτὴ καὶ τὴν ἄλλην, ὅτι «πολλοὶ δημῶνδες διαλεκτοὶ διατηροῦσι τὸ τελικὸν ν ἄθικτον» σηκώνεται ὁ κ. Σκιᾶς ἀπὸ τὸ στενὸ καὶ χαμηλὸ ζήτημα τῆς ἀλίαν ἐπιπολαίου γνώσεως τοῦ ἐπικριτοῦ» σὲ ἄλλο γενικώτερο, καὶ τοῦτα λαλεῖ. «τί λογικώτερον δύναται νὰ λεχθῇ εἰμὴ ὅτι ὡς πρὸς τὸ παλαιὸν τελικὸν ν πρέπει νὰ προτιμηθῇ ἢ χρῆσις τῶν ἑμοσθῶν ἡμῶν ἐκείνων ἢ συμφωνοῦσα πρὸς τὴν καθαρεύουσαν καὶ οὕτω συντελοῦσα εἰς τὴν πεποιητὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς γλωσσικῆς ἐνότητος τῶν Πανελλήνων; Μὴ δεχόμενοι δὲ τοῦτο οἱ περὶ τὸν Ψυχάρην τί ἄλλο δηλοῦσι (τρανώς;) ἢ ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἀπλῶς, ἀρνητικὸς, διαλυτικὸς, ἀνατρεπτικὸς, σελίδα 35 μιὰ γραμμὴ πρὸ ἀπὸ τῆς μέσης;» Τὸ πρῶτον λογικώτερον πού μπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ, καὶ στὴν περίστασιν ἀπάνω, εἶναι πὺς ἀπ' αὐτὰ λείπει τῆς ἀκριβῆς λογικῆς ἢ σφραγίδας. Τὸ ἔθνος νᾶχει τὴ μεγάλη εὐτυχία κοντὰ στὰ διάφορα «τοπικὰ ἰδιώματα» νὰ λογαριάζει καὶ μιὰ γλώσσα κοινὴ, πού κρατᾷ ἀπ' ὅλα ἢ τὰ πρὸ πολλὰ χωρὶς νὰ εἶναι μὲ κανένα τους ἴδια, πού σκεπάζει τίς διαφορὰς τῶν «ἰδιωμάτων» ὥστε νὰ πᾶ ὁ Ροῖδης ὅτι «κατ' ἐξαιρετικὴν τοῦ Θεοῦ εὐλογίαν ἡ γλώσσα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι μιὰ» καὶ, ἀντὶς αὐτὴν, τὴν κοινὴ, νὰ γράφουν ἢ νὰ παίρνουν γὰρ βᾶσιν, ὅσοι στὴν καθαρεύουσα δὲ βλέπουν παρὰ μιὰ ξένη, ψεύτικη γλώσσα—νὰ «προτιμῶσι» γὰρ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν κ. Σκιᾶ καὶ τὴν καθαρεύουσα «χρήσεις διαλεκτικᾶς»—καὶ μάλιστα ποιά «χρήσις»; Τὸ «παλαιὸν τελικὸν ν» ἀνυπόφορον γὰρ τὴν κοινὴν δημοτικὴν, πού τὸ πέσιμό του κέρδος δικό της καὶ ἀπὸ τὰ προτερήματά της βρίσκει νὰ εἶναι πολὺ σωστὰ ὁ κ. Χατζηδάκης (κοίτα εἰσαγωγὴ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ Ἀν. Κωνσταντινίδου). Ὁ ραῖο μᾶθημα ἀπὸ μέρος τῆς «ἀληθοῦς γλωσσολογίας». — Ἀπερὸς ὅλα, τὸ νερὸ νὰ μὴν τὴν ἀγγίξει, τῆς εἶχανε κάμει, στὸ δρόμο της τὸ μακρινό, κούνια βαθεῖα καὶ μυρωδάτη—μιὰ φρασοῦλα περίτεχνη μέσα στὸ «Γουανάκο» ψιλοδουλεμένη ἀπὸ τὴν πέννα τοῦ Ψυχάρη. Ἐπρεπε, γὰρ νὰ κηλήσει τὰ ὄρια τοῦ κ. Σκιᾶ, νὰ γράψει «στὸν δρόμον τὸν μακρινὸν κούνια βαθεῖα καὶ μυρωδάτη». Ἡ ἀποκατάστασις τῆς γλωσσικῆς ἐνότητος τῶν Πανελλήνων ὅλο καὶ γίνεται μὲ τὴν κοινὴν δημοτικὴν, πού μορφώθηκε, ἂν δὲν ἔχω λάθος, ἀπὸ τὰ «τοπικὰ ἰδιώματα» καὶ τώρα ἡ ἀχάριστος τὰ καταπίνει. Λογικὴ καὶ σωστὴ παρατήρησις ὅτι εἴταν ἄλλη, ὅτι δὲν κάνουν καλὰ ὅσοι δίχως λόγον μεταχειρίζονται στοιχεῖα «ἰδιωματικά» καθὼς τῆς ἀντὶς πού εἶναι τὸ κοινὸ καὶ ἄλλα τέτοια πού διαβάζουμε κάποτε. Δίχως λόγον. Γιατὶ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Σκιᾶ, γὰρ νὰ φωνάζει «τί λογικώτερον», εἶναι πού ὁ Ψυχάρης οὐδέποτε ἐδίστασε νὰ παραλαμβάνει εἰς τὴν τεχνητὴν αὐτοῦ γλῶσσαν ἰδιωτισμούς ἐν πολλῇ μικροτέρᾳ περιοχῇ ἐπικρατοῦντας. Ὁ κ. Σκιᾶς, φοβούμενος, δὲν μπορεῖ νὰ ξεχωρίσει πράγματα πού μοιάζουν ἴσως ἀπὸ μακριὰ. Ἄλλο εἶναι ἐκεῖνο πού μπορεῖ νὰ ταίριαζε τὰ ταίριαστα σὲ ὅλα.

Τὸ ζήτημα εἶναι: πὺς καὶ γιατί τοὺς βάζει τοὺς

«ἰδιωτισμούς» ὁ Ψυχάρης ἢ ὅποιος ἄλλος ἀληθινὸς συγγραφεὺς; ἂν τοὺς μεταχειρίζεται ταχικὰ καὶ σὲ ἴδιο πλάτος ὅπως ἔχει τὴν ἀπαίτησιν ὁ κ. Σκιᾶς νὰ γίνεται μὲ τὸ παλιὸ τελικὸν προβατοκούδουν, ἂν παίρνει αὐτοὺς καὶ ἀφίνει ὅζω τὰ στοιχεῖα τῆς κοινῆς ὅπως εἶναι ἡ γνώμη τοῦ κ. Σκιᾶ. ἢ μήπως τὸ κάνει, ἀριὰ καὶ πού τὸ πρὸ πολὺ. Καὶ τὸ σπουδαιότερον, εἴτε ἀριὰ τὸ κάνει, εἴτε καὶ συχνά, ἂν τὸ κάνει μόνον καὶ μόνον γὰρ τὸ λόγον πού δὲ διατάζει (;) ὅπως γράφει μὲ τόση ἀφέλεια καὶ χάρις ὁ κ. Σκιᾶς, πού θὰ πᾶ δίχως λόγον κανένα, ἢ ἂν ἀπεναντίας ὑπάρχει λόγος πού τὸν σπρώχνει σ' αὐτὸ—λόγος καλαίστητος. Ὁ «ἰδιωτισμὸς» ἐκεῖνος μπορεῖ νὰ εἶναι ἄξια κάποιος τύπος γιομάτος ἐκφράσις, τύπος πού μιλάει εἶναι μιὰ λέξη πού χτυπάει ὁμορφα στὸν ἰδιωματικὸν τῆς τύπος κάποια σύνταξιν πολὺ, πρὸ χρωματισμένη ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχον τῆς κοινῆς. μιὰ πρόθεσις ἀκόμα, εἶναι ἕνας σύνδεσμος (ὅτι=γιατὶ) πού δίνει πολλὰς φορές κάτι σοβαρὸ στὸ λόγον. ἕνα τίποτα τὸ κάτω κάτω, πού μπορεῖ νὰ εἶναι πάρα πολὺ σὲ μιὰ ὁρισμένη περίστασιν. Πολλὰς φορές μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ ξεφεύγει ἀπὸ τὰ συνηθισμένα τῆς ἡ γλώσσα μὲ τὸν «ἰδιωτισμὸν» ἐκεῖνον. πού τίποτ' ἄλλο δὲν ἔχει παρὰ τὸ γινώρισμα πὺς εἶναι κάτι καινούριον καὶ ἀμεταχειρίστον, ἀλλάζει θεωρίαν ὁ λόγος. Κ' εἴτσι οἱ «ἰδιωτισμοὶ» πού μπορεῖ νὰ τοὺς καταφρονεῖ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος καὶ νὰ τοὺς ἔχει γὰρ πρὸς τυχερὰς γλωσσικὰς, δίνουν φρεσκάδα στὴ γλώσσα, τῆς σηκώνουν τὴ μονοτονίαν τοῦ συνηθισμένου, τὴ σώζουν ἀπὸ τὰ γλωσσολογικὰ καλούπια—πού εἶναι γιομάτη ἡ καθαρεύουσα. Εἶναι κ' «ἰδιωτισμοὶ» πού μπορεῖ νὰ μὴν ἔχουν ἀντίστοιχόν τους στὴν κοινὴν, καὶ πού μπορεῖ αὐτὴ νὰ τοὺς κάνει χτύπημα τῆς—καὶ νὰ πλουτίσει. ἄφησε λέξεις ἰδιωματικὰς πού δὲν τίς ξέρει ἡ κοινὴ, ζουμερές, ποιητικές, ὅλο χρώμα. — Ὁ Γιαννίρης κ' ἡ Μυριάννα, στὸ ρομάντζο τοῦ Ψυχάρη, ὅταν ἀλλάζουν τὸ πρῶτον φιλή, μὲ τὸ φιλεῖ τοὺς ἐκεῖνο δὲν ἀπῆγε νὰ τοὺς φύγει ἢ ψυχὴν μόνον «νὰ τοὺς φύει ἢ ψυχὴν». Ἄν δὲν ἔχω λάθος τὸν τύπον φύει, ἀντὶς τὸν κοινὸν φύγει, μόνον ἐδῶ τὸν ἔχει γράψει ὁ κ. Ψυχάρης—καὶ θὰ μπορούσε βέβαιον καὶ ὅπου ἄλλου θὰ ταίριαζε καθὼς ἐδῶ. —Στὸ ἴδιον τὸ ρομάντζο ἡ Φταλούλα, νομίζω, δὲν ἀκατεβαίνει ἀπὸ τὸ βουνὸ παρὰ «ὄχ τὸ βουνόν». Θυμηθεῖτε τοῦ Σολωμοῦ κάποιον στίχον. Στὴν Ἀθήνα βέβαιον ἡ Φταλούλα, ἂ βρισκότανε, θὰ ἀκατέβαινε ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς» ὄχι «ὄχ τὸ σπῆτι τῆς» μὰ θὰ κατέβαινε ὅμως καὶ ἀπὸ σπῆτι, ὄχι βουνόν.—Καὶ τὸ «ὄχ» αὐτὸ πούθενά ἄλλου δὲν τόχει βάλει ὁ κ. Ψυχάρης—πὺς τὸ λέει ὁ κ. Σκιᾶς; «ὅστις δὲν διατάζει νὰ παραλαμβάνει ἰδιωτισμούς κτλ.» Ὁ σεισμὸς ὅταν χαλάει τὸ νησί, μέσα στὴν κοσμογαλαξία ἐκεῖνη οἱ μάννες φωνάζουν τὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ τοὶ μαννάδες» ὄχι τίς μαννάδες πού θὰ εἴταν τὸ κοινόν, μὰ καὶ πολὺ κοινόν. Ἐχει δύναμιν πολλὴ τὸ ἰδιωματικόν, πού θυμίζει κιόλας ἀμέσως κάποιες ἐρήμους κάποιων νησιῶν ἀπὸ ἀνθρώπινα θεριά. Τίς ὥστόσο πάντοτε, ταχικὰ γράφει ὁ κ. Ψυχάρης. Ἰδιωματικὰ εἶναι ἡ σύνταξις «φέρνω σου» «πῆρες με» κτλ. ἔχει ὅμως ἄλλη μιὰ, διαφορετικὸν χρώμα ἀπὸ τὴν κοινὴν, δείχνει κάποια ψυχικὴ κατάσταση πού ἡ κοινὴ δὲ φανερώνει, καὶ λοιπὸν εἶναι χρήσιμη στὴν ποίησιν. Σ' ἕνα ἐπιστημονικὸ βιβλίον δὲν ἔχει βέβαιον τὸν τόπον τῆς. Τέτοια δὲν εἶναι μόνον τὰ ἰδιωματικά, μὰ καὶ τὰρχαῖα ἀκόμα. Στὴ μεταφράσιν τῆς Τρικυμίας ὁ Πολυλάς σ' ἕνα μέρος πού μιλάει ὁ Πρόσπερος, ἀξιοσημείωτο γὰρ τὸ ὕψος καὶ τὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ λόγου, τάνεθαζει στὸ ἄκρον τοὺς σημεῖο χάρις σ' ἕναν τύπον, ἀρχαῖον, πρὸ

σωστὰ ἐκκλησιαστικόν, πού βάζει στὸν. Πρόσπερος—τὸ στόμα.—«... μνήμασα. στήν προσταγὴ μου ἐξύπνησαν τοὺς κοιμημένους». Αὐτὰ ὅμως ὅλα πού δὲν μπαίνουν σὲ κανόνα, πού ἐκ τῶν προτέρων δὲν ὀρίζονται τί σχέση ἔχουν μὲ τὰ λογικώτερα τοῦ κ. Σκιᾶ; Γράφεις τὴν κοινὴν; δὲ θὰ πᾶ πὺς παύεις, ὅταν μὲ τέτοιον τρόπο παίρνεις ἀπ' ὅπου βρεῖς ὅ,τι χρήσιμο γὰρ τὸ σκοπὸν σου. Καὶ μὲ τὴν ἀκριβολογίαν στὸ ὕψος δὲν ἀντιμάχονται, οὐτ' ἔχουν τίποτα νὰ κάνουν οἱ «μεταφορές», πού λένε, καὶ τὰ παρόμοια. Ἐτερον, ἑκάτερον.

(ἔχει συνέχεια)

ΣΗΓΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΑΣΤΕΡΙ - ΟΝΕΙΡΟ

Γύρω μου ἐλάμπαν τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ
Κι' ἐφρίφλιζε ἀπαλὸ τὸ κῆμα πλάι
Γοργὸν σὰν τὸ φτεράκισμα τοῦ ροῦ
Ἐν' ἄστρο ἀεροπέταξε καὶ πάει.—

Ἦσαν ἄστρα τ' ἀλυσμα τοῦ βουνοῦ
Στὸ χρυσοσταλαγμένο του τὸ πάει
Καὶ μὲς τὰ πλάγια τ' ἀπειρον, ἐνοῦ
Ὀνείρου μου ἡ πλοὴ τὸ προβοδαί.

Κ' ἐοίχθησαν κ' ἐχάθησαν τὰ δυό,
Μὰ ὁ οὐρανὸς σὰν πρῶτ' ἀστρονιμμένος
Ἀντιφεγγάει στὸ πέλαο τὸ σιωπῶ.

Μόνον πού κάπου ἐχύθη σκοτεινὰ,
Καὶ κάποιος ἀγὼς προβάλε οὐρανόθεν,
Κι' ἀκούστη ἕνα παράπορον βαθιά.

Κέρκυρα

ΝΑΞΗΠΟΥΣ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ΣΤΑ „ΠΕΤΑΧΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ“

Τοῦ ἀριθ. 156 τοῦ «Νουμά».

Ὁ κριτικὸς τῆς Δόντρας ξαφνίστηκε ἀγροικώντας ἀνταπάντησιν στὰ γραφόμενά του. Τὸν ἀποκόψαμε, βρόντησε, ἀπὸ ἄλλη ἔργασιν. Μὴ πάει τοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλὸ ὅτι εἶναι ἀλάθευτος; Ἀπὸ μέρος μου καὶ τὴν πρώτη σπαθωσιά του τὴν πρόβλεπα (μάρτυράς μου ὁ συναδερφός μου Ἡλίας Στάβρος) καὶ τὴν κατοπινὴν περὶ βέβαιον τὴν εἶχα, ξέροντας πὺς ἡ ρητορικὴ δὲ χάνει ἐτσι γλήγορα τὰ δικαιώματά της· γινώρισμα ὅμως σίγουρον τῆς ρητορικῆς εἶναι νὰ βγαίνει ἀπ' τὸ θέμα καὶ νὰ γυρεύει νὰ τὰ μπερδέψης μὲ ξένες κουβέντες. Καὶ βέβαιον ἂ βγῇ διαγωνισμὸς γὰρ τίττιον ρητορικὴν, τὸ βραβεῖον δὲ θὰ τὸ πάρω γώ. Ἡ σπαθωσιά ἡ δεύτερη τοῦ κριτικοῦ μὲ βρίσκει ἴσα ἴσα μέσα στὴ γλυκιὰ ἀπόλαψιν τῶν πάψεων· ἀλλ' ἀδύνατον, ἀφοῦ εἴτσι τὸ φέρνει ἡ ὥρα· ἀντίο γὰρ μιὰ στιγμὴ Φάληρον καὶ Κηφισιά, ὅζω ἡ πέννα καὶ γεννηθῇ τὸ θέλημα τοῦ κριτικοῦ.

••

Ἀπὸ τὰ δεύτερα τὰ «Σύντομα» μαθαίνουμε εἴτσι «Πεταχτὰ» πὺς στὴ Δόντρα δὲν τὰ ψιλοκακινίζουν πολὺ μὲ τίς πρόθεσεις. Καμμιὰ δουλὴν κομμάτια ἴδιο παζαρὶ ὀρίστε, διαλέχτε ὅ,τι θέλετε. Ἀμα ἀκούσης στὸ City λόγον χάρις, ἀπὸ τὸ

κοστούμει τελευταίας μόδας latest novelty (λέω καλά;) έγινε για τον Έδουάρδο, πρέπει να καταλάβεις άμέσως ότι φτιάχτηκε από τον ίδιο το βασιλιά της Μόδας και της Άγγλίας. Άλλο δειγματάκι της λοντρέζικης κριτικής. Τα πρώτα «Πεταχτά» μας είχαν φανερώσει πως χρειάστηκε ταξίδι επί ταφτού στο Όξφορντ για να ξεδυσλυνη το ζήτημα της μετάφρασης του Ίων. Τα «Ξανά» ύστερα που έπιασα απ' άφορφόρω τον κριτικό που είχε πηδσα και γώ—άδιαφορο αν μεταφράζοντας ή αντιγράφοντας—προβάλουν με ελαφρυντικό την τρυφερή ηλικία (όχι και τόσο δά, 22 χρονών άπάνου, κάτου). Μά τί έχουν να κάμουν τα χρόνια σε ζήτημα που γυρεύει μονάχα πραγματική αντίληψη; "Αν δεν έτανε έτσι, τότες τί ελαφρυντικό θα είχε ένας που όντας σε ώριμη ηλικία, και κάνοντας το σοφό για παλιά ιστορικά, άγνοεί όλότελα τα σύγχρονα που όλος ο κόσμος ξέρει, ως λόγου χάρη πως και στη Θήβα και στο Μιστρά και άλλου ζούσαν Έβραίοι. Ίσαμε την Έπανάσταση, και τουτο άγνοώντας φτιά-νει ύποθεσες και άτέλειωτες σημειώσεις; Οκρρώ, πως άφίνοντας καθε ρητορική, θάκανε καλλίτερα—άφου φτύχσε να ιδή το χειρόγραφο του Όξφορντ—να μας φανερώσει μια φορά για πάντα τί έκαμε το Νου-μάουερ να πη πως ή μετάφραση έγινε για την Κέρκυρα, και τί τον κάνει άφτονε να πιστέψη πως είναι της Κρήτης, και αν το χειρόγραφο τό ίδιο ξεδυσλύνει την ύποθεση γιατί κατάντησε άφτη ή μετάφραση του Ίων με τα Όξφορδικά μυστήριά της να μας κρατεί σε χειρότερη άσφυζία κεινης που παθε ο Ίωνας μέσα στο ψάρι.

Στο ρομάντζο της Miss Sida (Miss την λέει ο κριτικός που την ξέρει) ή ρητορική δίνει και παίρνει. Την όμορφη την έλληνίδα που για Θηβαία την πήρε και την άγάπησε στη Φιρέντζα, την ζετόπισε ύστερα, σά ζηλιάρης Σουλτάνος, στη Σικελία μα πάντα σ' έλληνικό περιβάλλον και άνάμεσα σε γλωσ-σα έλληνική. Τώρα ή δύστυχη μεταμορφώνεται — έτσι το θέλει ή Κοκώνα του ή Έπιστήμη—σε σικελή φράγκα και σε λίγο (α λά Φραγκολή) σε που-λιέζα! Έχουν λογική τέτιες κουβέντες; Μπορεί και στην άρχαία έλληνική διάλεχτο της Σικελίας, να λέ-γανε τό Ρόιδο=Σίδα. Μά για νάχη βάση ή σκέψη του κριτικού έπρεπε και στη πουλιέζικη γλώσσα να λέγεται ή να λεγότανε τουλάχιστο τό Ρόιδο, Σίδα τον Ιδον, στην εποχή δηλαδή που οι Πουλιέζοι οι Έβραίοι ήρθαν στην Κέρκυρα. Οι Έβραίοι εκείνοι δέ μιλούσανε έλληνική διάλεχτο της Σικελίας, μα την ιταλική της Πούλιας· έλληνικά άρχαία ή νέα δέ γνωρίζανε γρϋ.

"Όσα έγραψα για τον έορτασμό της γιορτής της Έσθης στα 15 Άδάρ, δέν τό κατάλαβε φαίνεται ή έγώ δέν ζηγήθηκα καλά. Βέβαια σε πολλά μέρη γιορτάζουν ως την 14 και την 15. Μά εκεί ή γιορ-τή της 15 είναι ως όναρ οικίας της 14, για να με-ταχειριστώ μια φράση του Θηβαίου ποιητή. Στους γραικούς τους Έβραίους συμβαίνει τό ενάντιο στην Κέρκυρα. "Αν και δέ γιορτάζουν θρησκευτικώς παρά την 14, μολατάφα από 700 χρόνια άσάλεφτα τό καρναβάλι του τον κάνουν την 15· περιστατικό που βεβαιώνει τον ζετοπισμό τους από πολιτεία πουκανε τη γιορτή της Έσθης μονάχα ως κύρια γιορτή την 15. Καί τέτια πολιτεία δέ βλέπω άλλη από τη Θήβα.

Στο ζήτημα του Βαγγελίου περιττό να επιμέ-

νω. Η γλώσσα του Φίλων και του Ίώσηπου δέν είναι ή γλώσσα του Παύλου και έν γένει κεινώνε που κάμανε τό έλληνικό τό κείμενο. Οι πρώτοι γυρεύανε άφνες κλασικών συγγραφέων· γράφανε για μια άριστοκρατία του πνεύματος· οι άλλοι στο νου είχανε μονάχα τη προπαγάνδα μιας ιδέας άνάμεσα στους ταπεινούς και άπόκληρους ή μιλήσανε και γράψανε γλώσσα καταληπτή σε δάφτους. Δέν είναι ζάστερο τουτο;

Εαναπιάνοντας για μια στιγμή τό ζήτημα των Έβραίων της Κέρκυρας δέ παραπιστέω, αν βρεθούν έβραϊκές πιγραφές στη Θήβα, να μας φανερώσουν τίποτε σχετικό με την καταγωγή τους. Είναι άμ-φίβολο αν στην άρχαία εποχή είχανε οίκογενειακά όνόματα και αν δέν άλλαχτήκανε με τον καιρό. Τα όνόματα λόγου χάριν τα κορσιάτικα «Ναζών, Έλιέ-ζερ, Μουστάκης» φαίνεται να είναι της ίδιας πη-γής· και τα δύο «Ναζών και Μονοτάκης» παρμένα πειό έπειτα. Οι Έβραίοι που στην επανάσταση πή-γαν απ' τη Θήβα στη Χαλκίδα δέν είχαν όνόματα μοιάζοντα στα κορσιάτικα. Πιθανό να είχαν μονάχα άτομικά όνόματα βιβλικά σύφωνα με τό σύστημα των Έβραίων της Ήπειρου. Μόλα τέφρα θάδινε μεγάλη συμβολή στην έπιστήμη ο ύπουργός της Παιδείας που ήθελε διορίση έναν έβραϊολόγο να μα-ζέψη, Ίσαμε που είναι άκούμα καιρός, τις έβραϊκές πιγραφές που θα είναι σκορπισμένες σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. "Αν τέτιος διορισμός ήθελε γίνει και είχ ψήφο, θα την έδινε — άφίνοντας κριτική και χώρατα—στον ύπομονητικό έρευνητή της Λόντρας.

..

Θάλεγα ως επίλογο αν είχα να τό κάμω γώ— πως ύστερα που και ο αντίπαλός μου και έγώ μιλή-σαμε ο καθένας δύο φορές—τη συζήτηση τη θεωρώ για μέρος μου εξαντλημένη. Οι άναγνώστες είναι σε θέση να κρίνουν. Να δώσουν τό δικιο δάκρυο σε ένα από τους δύο μας, ή μισό και μισό, ή πλειό-τερο σε έναν. Γιατί τό δικιο και άδικο (τόπε ο Μαντζόνης) δέν είναι πεπόνι ή μύλο να μπορεί να κοπή ίσα ίσα στη μέση.

Για μερτικό μου άρκεί να παραδεχτούν οι φίλοι άναγνώστες του «Νουμά»,

1) Πως σκοπό νάνοίξω φιλολογικούς καυγάδες δέν είχα· που τα λόγια μου ήταν μονάχα μια συμ-παθητική έκφραση εις τον άγώνα τον Έθνικό του Νουμά· έθνικό βέβαια γιατί στηρίζεται στην αλή-θεια και Έθνος δέ μπορεί να βαστιέται χωρίς Άλή-θεια.

2) Ότι ο αντίπαλός μου έκαμε πολύ θόρυβο για τίποτε. Much noise about nothjng.

Τέλος εξόν από τό χιούμορ που όντας του χα-ρακτηρα μου έφσησα, μετριάζοντάς το, να πάρη κα-τήφορο, για να μ'ην άποκοιμούνται οι άναγνώστες του Νουμά, δέ βγήκα από τα σύνορα κείνα της άγάπης που ο Δάσκαλός μας, που ζει στο Παρίσι, παινέθει και συσταίνει για ξεχωριστό γνώρισμα των δημοτικιστάδων.

M. ΧΑ.Ι.ΜΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΠΗΓΗΓΩΣ ΙΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΤΟ ΚΛΑΜΑ ΤΟΥ ΓΚΙΩΝΗ

Στο φίλο μου Νίκο Σ...

Στο μικρό μου σπιτάκι κοντά στη άκροποταμιά έφτασα μόλις βράδυαζε· της μέρας τότε τα μάτια έσβυναν θαμπά θαμπά στο σκοτάδι της έρχόμενης νύχτας. Τα κοματάκια του ποταμού χαμογελούσαν με την Άχτη τρελλά, της χάιδεαν έρωτικά τις άν-θισμένες ράχες. Τα καλάμια κ' οι λευκές παίζανε με τό άνοιξιάτικο άγέρι και τα έρωτικά τους τρα-γούδια φάνανε ως στη φωλιά μου. "Έβλεπα απ' τό παραθυράκι μου όλα γύρω μου να μεθούνε απ' έρωτα και Ζωή· κι αυτές τις πέτρες απ' τό ώραίο χρώμα που τους έρηχνε τό πρασινωπό λυκόφωτο να χαμογελούνε. "Α! τη καρδιά μου που την κίστα-νόμουνα τότε πιο πολύ πλημμυρισμένη απ' έρωτα και πόθο για μια Ζωή άληθινή, την άκουα θλιβερά θλιβερά να κλαίη. Τότε να κι άντήχησε στο άντι-κρυνό σκοτεινό δάσο τό κλάμα του Γκιώνη. Μά εί-τανε τόσο ξαφνικό τη στιγμή κείνη που τόσοι πόθοι πλημμύριζαν την ψυχή μου ώστε ναρκώθηκε κάθε μου σκέψη· νόμιζα πως με ρούφαε τό θλιβερό κείνο τραγούδι... "Έξαφνα μια φωνή σιγαλή άκούγα γύρω μου, όλονένα θαμπά να μου μιλάη «Ω!... τα νάτια » θέλουν έρωτα φλογερό... Μάτια γλυκά να τους » χαμογελούνε...» ή θαμπή φωνή όλο κι άκουγό-τανε πιο σιγανά, όσο που έσθηςσε και δέν την έννοιω-θα πιά. Μ' είχανε συνεπάρει τα λόγια της κ' έρ-ρηξα ξάφνου ύστερα τα βουρκωμένα μάτια μου μες' τη φωλιά. Και είδα τότε τη Μοναξιά και τη Φτώ-χια μαζί να τριγυρίζουνε άγκαλιασμένες μες' τό σπιτάκι μου. Με τα πρασινωπά τους μάτια με κοι-τάζανε σαρκαστικά σά να με περιγελοΰσαν. Τό κλά-μα του Γκιώνη άντήχαγε πιο φριχτό. Μευ φάνηκε πως κούναε με τη πνοή του τη μικρή της φωλιάς μου πορτοϋλα. Νόμιζα πως μ' έφώναζε να πω να τον άκούσω στο σκοτεινό δάσο μέσα... "Α! έτριζαν πιά τα δόντια τους φριχτά ή Φτώχια κι ή Μονα-ξιά μες' τη φωλιά μου· τότ' έφυγα. Πέραγα τό μι-κρό γεφύρι κι έφτασα στ' άγαπημένου μου λόφου την κορφοϋλα. Τό φεγγάρι, ή μόνη μου παρηγοριά στη μοναξιά μου, όλόγυρο κατακίτρινο έβγαине τότε απ' τό βουνό και με παρατηρούσε. "Ερρηχνε τα έρω-τικά του φιλήματα στο μικρό μου σπιτάκι· σά να μ' άναζητούσε. "Α!... τότε έβλεπα τη Φτώχια και τη Μοναξιά που είτανε οι μόνες κυρίαρχες στη φω-λιά μου απ' τό παραθυράκι μου παραξένα να τό κοι-ταζουν. Ζήλευαν οι άχαρες του φεγγαριού τις άργυ-ρές άχτιδες που άναζητούσανε τον άγαπημένο τους φίλο. Η άγάπη τους ή μυστική για μένα κατάρρωγε τα βρωμερά τους σπλάχνα.

B.

Σκοτάδι άπέραντο στο δάσο μέσα. Του φεγγα-ριού ή λαμπράδα έσθηςε στις πυκνές του πεύκου και των κυπαρισσιών κορφές που σιγαλά τις κούναγε τ' άνοιξιάτικο άγέρι. Τού πεύκου άκούγα τό έρωτικό τραγούδι που ζήταε τη γλυκιά του πλάτανου άγκα-λιά... "Ω, κείνη δέ την έμελλε για τό κλάμα του Γκιώνη που στη μαυρίλα του δάσου μέσα άντήχαγε πιο θλιβερό στη ναρκωμένη μου σκέψη... Νόμιζα πως του κόσμου όλοι οι πόνοι κ' οι λύπες είχανε μα-ζωχτεί στο θλιβερό του κλάμα...